

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні лінгвістичні теорії

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
(перший (бакалаврський); другий (магістерський); третій (освітньо-науковий))

Освітня програма «Англійська мова і література»
Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри англійської філології
Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасні лінгвістичні теорії
Викладач (-і)	Дойчик Оксана Ярославівна
Контактний телефон викладача	096 385 61 19
E-mail викладача	osdoichyk@yahoo.com , oksana.doichyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	понеділок 15.00 (В умовах офлайн навчання – на платформі zoom)
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення дисципліни є найбільш проблемні питання дослідження англomовного лінгвістичного матеріалу з позицій різних галузей сучасного мовознавства. Студенти вивчають фахову термінологію, ознайомлюються з основними методами лінгвістичного аналізу і вчать ся їх застосовувати, аналізуючи мовний матеріал на практичних заняттях. Засвоюючи методику аналізу мовного матеріалу різного рівня, від слова до тексту, студенти розвивають навички аналітичного критичного мислення, досліджують специфіку основних елементів комунікації різного рівня (авторський смисл / задум – мовне втілення – інтерпретація).</p> <p><u>Ключові терміни:</u> Семантика: семасіологія, ономасіологія, лексико-семантичне поле, компонентний аналіз, референція, тематичні ролі, семантика можливих світів; Когнітивна лінгвістика: категорія, прототип, база, профіль, фрейм, ідеалізована когнітивна модель, ментальний простір, концептуальна метафора, сфера джерела, сфера цілі, концептуальна інтеграція, емергентна структура, зсув фреймів; Прагмалінгвістика: прагматична референція, дейксис, мовленнєвий акт, Принцип кооперації, максима якості, максима кількості, максима релевантності, максима способу дії, порушення максимум, імплікатура, пресупозиція, Принцип увічливості, позитивна і негативна ввічливість, лице, акт, який загрожує лицю, релевантність.</p> <p><u>Методи навчання:</u> Інтерактивна лекція, презентації, дискусії, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота.</p> <p><u>Методи контролю:</u> Тестування, письмова робота, письмовий фідбек до завдань.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> дисципліни є збагачення лінгвістичних знань магістрів-філологів, ознайомлення студентів з провідними теоріями основних галузей сучасної лінгвістики, зокрема семантики, когнітивної лінгвістики, лінгвопрагматики.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є</p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечити майбутніх фахівців необхідною базою знань для дослідницької роботи шляхом висвітлення актуальних тенденцій розвитку науки про мову, - сформулювати теоретичне розуміння й навички практичного застосування здобутків і теорій провідних шкіл сучасної лінгвістики, - навчити студентів здійснювати глибокий лінгвістичний аналіз різних типів дискурсу (художнього, медіа-, кінодискурсу) на основі провідних теорій семантики, когнітивної лінгвістики, лінгвопрагматики. 	
4. Програмні компетентності	
<p><i>Інтегральна компетентність:</i> здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, літературознавчої романістики, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p> <p><u>Загальні компетентності:</u> ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.</p>	

Фахові компетентності:

- ФК 1. Здатність демонструвати знання сучасної наукової парадигми в галузі мовознавства і літературознавства, методологічні принципи і методичні прийоми лінгвістичного дослідження;
- ФК 2. Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки;
- ФК 3. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, літературознавства тощо; здатність вільно користуватися фаховою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень;
- ФК 4. Здатність планувати, організовувати, здійснювати і презентувати наукове теоретичне і прикладне дослідження в галузі філології;
- ФК 5. Здатність самостійно досліджувати сучасні мовознавчі та літературознавчі проблеми в синхронічному і діахронічному аспектах;
- ФК 6. Здатність аналізувати, реферувати, коментувати й узагальнювати результати наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних дослідників, використовуючи сучасні методики і методології.

5. Програмні результати навчання

- ПРН 12. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки і школи в лінгвістиці та літературознавстві;
- ПРН 13. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки;
- ПРН 14. Здійснювати науковий аналіз мовного й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних;
- ПРН 15. Дотримуватися правил академічної доброчесності;
- ПРН 16. Чітко й аргументовано пояснювати сутність філологічних проблем та власну думку щодо них;
- ПРН 18. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18
практичні	12
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
2	035 Філологія	1	Н

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Семантика. 1. Зародження лексичної семантики як науки. 2. Семасіологія і ономасіологія. 3. Значення, смисл і типи семантичних змін. 4. Теорія лексико-семантичного поля. 5. Компонентний аналіз. 6. Семантичний компонент граматики. 7. Теорія референції. 8. Семантика можливих світів. Індивідуальна письмова робота: 1. Ілюстрації поняття контексту в соціосемантиці, лінгвопрагматиці і когнітивній лінгвістиці; 2. Полісемія й омонімія; 3. Співвіднесення метафори й метонімії;	6	4	20

<p>4. Евфемізми vs. дисфемізми; 5. Визначення типів значень, реалізованих в реченнях; 6. Моделювання ЛСП, компонентний аналіз лексем, визначення типів сем; 7. Визначення тематичних ролей; 8. Семантична референція: анафора і катафора (ілюстрації).</p> <p>Тестування за темою</p>			
<p>Тема 2. Когнітивна лінгвістика.</p> <p>1. Категоризація і теорія прототипів. 2. Когнітивна граматика. 3. Фрейми, ідеалізовані когнітивні моделі, домени, ментальні простори. 4. Теорія концептуальної метафори. 5. Теорія концептуальної інтеграції. 6. Когнітивна поетика.</p> <p>Індивідуальна письмова робота:</p> <p>1. Моделювання фреймової структури концепту; 2. Співвіднесення концепту і домену. Ілюстрації профілювання; 3. Три типи концептуальних метафор за Дж. Лакоффом, ілюстровані в текстах за вибором; 4. Аналіз неконвенційних метафор (механізми творення за З. Ковечешом); 5. Фрейм-шифтинг і концептуальний блендинг (аналіз мемів, жартів, цитат, слоганів, тощо)</p> <p>Тестування за темою</p>	6	4	20
<p>Тема 3. Лінгвопрагматика.</p> <p>1. Прагматика і семантика. 2. Дейксис. 3. Теорія мовленнєвих актів. 4. Теорія перформативів. 5. Принцип кооперації і максими П.Грайса. 6. Поняття імплікатури. 7. Принцип увічливості. 8. Теорія релевантності.</p> <p>Індивідуальна письмова робота:</p> <p>1. Прагматична і семантична референція; 2. Визначення локутивних, іллокутивних, перлокутивних МА; 3. Прямі / непрямі МА. Типи МА; 4. Дотримання/недотримання Принципу кооперації. Максими та способи їхнього порушення; 5. Імплікатури і пресупозиції;</p>	6	4	20

6. Стратегії ввічливості; 7. Поняття «лиця» (збереження / загроза).			
Тестування за темою			

ЗАГ.:	18	12	60
--------------	-----------	-----------	-----------

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. По закінченні курсу студенти отримують залік на підставі оцінок, отриманих на практичних заняттях. Максимальна кількість балів, яку студенти можуть отримати, відвідуючи практичні заняття – 70 балів. Передбачено три письмові роботи, кожна з яких оцінюється в 20 балів. Передбачена також підсумкова контрольна робота (тестування), за яку студенти отримують максимально 30 балів.
-----------------------------------	---

Вимоги до письмової роботи	Три письмові роботи до кожної теми передбачають індивідуальний творчий аналіз мовного матеріалу за власним вибором на основі розглянутих на лекціях і практичних заняттях теорій семантики, когнітивної лінгвістики і лінгвопрагматики. До кожної роботи подається перелік завдань, які корелюють з теоретичними положеннями, на яких базуватиметься практичний аналіз, а також зразки виконання цих практичних завдань. Мовний матеріал (художні тексти, медіа тексти, кіно дискурс, тощо) для аналізу обирається студентами самостійно й індивідуально.
----------------------------	---

Критерії оцінювання письмової роботи:

Критерій /бали	Дескриптори			
Контент (макс. 15)	5	4	3	2
Теоретична компетентність (5)	Студент/ка повністю володіє теоретичною базою, творчо застосовує лінгвістичні методи при написанні роботи	Студент/ка володіє теорією, але не завжди коректно застосовує методологію	Студент/ка частково володіє теорією, некоректно застосовує методологію	Студент/ка не володіє теоретичною базою і не вміє застосувати лінгвістичні методи дослідження
Практичний аналіз (5)	Студент/ка докладно, послідовно і логічно обґрунтовує власну точку зору, демонструє творчий підхід до практичного аналізу	Студент/ка виконує всі практичні завдання, але не достатньо обґрунтовує власні висновки	Студент/ка виконує не всі практичні завдання, не обґрунтовує висновки або обґрунтовує неправильно	Студент/ка виконує менше половини практичних завдань. Не обґрунтовує власну думку, не формулює висновків
Вибір і презентація матеріалу (5)	Студент/ка обирає власний матеріал дослідження, релевантний для аналізу, вдало і творчо його презентує.	Студент/ка обирає власний матеріал, але частково не релевантний або не зовсім вдало представлений	Студент/ка обирає власний матеріал для дослідження, але невдалий для ілюстрації.	Студент/ка обирає власний матеріал, але виконує менше половини завдань
Мова (макс. 5)	5	4	3	2
Мовна компетентність і структура	Студент/ка логічно і зв'язно формулює власну точку зору, використовуючи граматичні й лексичні конструкції рівня advanced	Студент/ка логічно і зв'язно формулює думку, допускаючи незначні спелінгові помилки	Студент/ка логічно формулює думку, використовуючи прості граматичні конструкції, допускаючи граматичні, лексичні помилки	Студент/ка використовує прості граматичні конструкції, допускає граматичні і лексичні помилки. Викладу матеріалу бракує структури і логіки
*1 – робота не відповідає вимогам, зазначеним вище; *0 – робота не здана				

Підсумкове тестування базується на матеріалі, розглянутому на всіх лекціях та

	практичних заняттях. Контрольне тестування проводиться у три етапи, відповідно до трьох тематичних блоків і оцінюється по 10 балів за кожен блок.
Практичні заняття	Оцінюється робота на усіх 6-ти заняттях упродовж семестру та за виконання трьох письмових завдань до кожної теми. Максимальна кількість балів, яку студент/студентка може отримати на заняттях – 70 (60 балів за письмові роботи + 10 балів за участь в інтерактивних дискусіях).
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні заліку (максимум 100 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані під час аудиторних занять, при виконанні індивідуальних письмових завдань, а також бали за тематичні контрольні роботи.
Підсумковий контроль	Форма контролю (залік); Форма здачі (комбінована).

8. Політика навчальної дисципліни

Курс читається англійською мовою.

Максимальна сума балів, яка присвоюється студентові/студентці за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань (70) та підсумкового тестування (30).

При виставленні підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента/студентки на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента/студентки під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

Студент/студентка має право відпрацювати пропущені практичні заняття у письмовій формі.

Студенти, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти залік за відомістю № 2.

На консультаціях викладача студенти мають можливість отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять та при виконанні індивідуальних письмових робіт.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати фідбек щодо якості викладання дисципліни

<https://forms.gle/UYuFxFGNbaX5G6Qkd8>

Дотримання **академічної доброчесності** засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:

Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за покликанням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «[Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти](#)». Ознайомитися із положенням можна за покликанням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні_документи/polozhenja/

8. Рекомендована література

1. Дойчик О.Я. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Сучасні лінгвістичні теорії». Івано-Франківськ, 2015. 64 с.
2. Левицький В.В. Семасиологія: монографія. Изд 2. Вінниця: Нова книга, 2012. 680 с.
3. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля, 2006. 716 с.
4. Austin, J. L. How to do things with words. London: Oxford University Press, 1962.
5. Coulson, S. Semantic Leaps: Frame-Shifting and Conceptual Blending in Meaning Construction, Cambridge University Press, Cambridge. 2001.
6. Cruse, D. Alan A Glossary of Semantics and Pragmatics. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006. 205 p.
7. Fauconnier, G. Mental spaces: Aspects of meaning construction in natural language; [2nd ed.]. Cambridge: Cambridge University Press, 1994. 190 p.
8. Fauconnier, G., Turner, M. Conceptual Integration Networks. In: Cognitive Science, 1998. 22(2), pp. 133-187.

9. Fauconnier, G., Turner M. The way we think: Conceptual blending and the mind's hidden complexities. New York: Basic Books, 2003. 440 p.
10. Fillmore, Ch. Frame semantics. In: Linguistics in the morning calm; [ed. by Linguistic Society of Korea]. Seoul: Hanshin, 1982. Pp. 111–137.
11. Geeraerts, D. Prospects and problems of prototype theory. In: Linguistics. #27. 1989. pp. 587–612.
12. Geeraerts D. Theories of lexical semantics. Oxford University Press. 2010. 362 p.
13. Goffman, E. Frame analysis: An essay on the organization of experience. New York: Harper and Row, 1974.
14. Huang, Y. The Oxford Handbook of Pragmatics. Oxford University Press, 2017. 800 p.
15. Johnson, M. The body in the mind: The bodily basis of meaning, imagination, and reason. Chicago: University of Chicago Press, 1987. 272 p.
16. Kövecses, Z. Metaphor and the folk understanding of anger. In: Everyday conceptions of emotions; [ed. by James A. Russell, José-Miguel Fernández-Dols, Antony S. R. Mantead, and Jane C. Wellenkamp]. Dordrecht, Netherlands: Kluwer, 1995. Pp. 49–71.
17. Kövecses, Z. Metaphor. A Practical Introduction. Oxford University Press. 2010.
18. Kövecses Z. Metaphor and Emergentism. In: The Handbook of Language Emergence, (eds.) MacWhinney, B., O'Grady, W. John Wiley & Sons, 2015, pp. 147-162.
19. Lakoff, G. Categories: An essay in cognitive linguistics. In: Linguistics in the morning calm; [ed. by Linguistic Society of Korea]. Seoul: Hanshin, 1982. Pp. 139–193.
20. Lakoff, G. Women, fire, and dangerous things: What categories reveal about the mind. Chicago: University of Chicago Press, 1987. 54 p.
21. Lakoff, George. The contemporary theory of metaphor. In: Metaphor and thought; [ed. by Andrew Ortony], [2nd ed.]. Cambridge: Cambridge University Press, 1993. Pp. 202–251.
22. Lakoff, G., and Johnson, M. Metaphors we live by. Chicago: University of Chicago Press, 1980. 256 p.
23. Lakoff, G., and Kövecses, Z. The cognitive model of anger inherent in American English. In: Cultural models in language and thought; [ed. by Dorothy Holland and Naomi Quinn]. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. Pp. 195–221.
24. Lakoff, R. Language and Women's Place. New York: Harper & Row, 1975.
25. Langacker, R. Foundations of cognitive grammar. Vol. 1: Theoretical prerequisites. Stanford, CA: Stanford University Press, 1987. 540 p.
26. Langacker, R. Foundations of cognitive grammar. Vol. 2: Descriptive application. Stanford, CA: Stanford University Press, 1991. 628 p.
27. Leech, G. Principles of Pragmatics. New York: Longman Singapore Publishing, 1983
28. Levinson, S.C. Pragmatics. Cambridge : Press Syndicate of the University of Cambridge, 1983
29. Lyons, J. Semantics. Vol. 1. London: Cambridge University Press, 1977. 371p.
30. Lyons, J. Semantics. Vol. 2. London: Cambridge University Press, 1977. 897p.
31. Rosch, E. Natural categories. In: Cognitive Psychology. # 4. 1973. Pp. 328–350.
32. Semino, E., Corpus linguistics and metaphor. In: The Cambridge Handbook of Cognitive Linguistics, (ed.) Dancygier, B. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. pp. 463-476.
33. Sperber, D. & Wilson, D. Relevance: Communication and Cognition. Oxford: Blackwell, 1995.
34. The Encyclopedia of Language and Linguistics / [Ed. by R.E. Asher. In 10 vol]. Oxford, N.Y., Seoul, Tokyo, 1994.
35. Van Dijk, T.A. Some Aspects of Text Grammars: A Study in Theoretical Linguistics and Poetics. The Hague: Mouton, 1972.
36. Wilson, D., Sperber, D. Linguistic Form and Relevance. In: Lingua. # 90. 1993. Pp. 1-25.
37. Wilson, D., Sperber, D. Relevance Theory. In: Handbook of Pragmatics; [Ed. by Laurence R. Horn and Gregory L. Ward.]. Oxford, 2004. Pp. 249-290.
38. Yule G. Pragmatics. Oxford : Oxford University Press, 1998

Викладач:

O. Doychik

Дойчик О.Я.